

شبلی نعمانی: کتابیات

سہیل عباس بلوچ

ABSTRACT:

Amongst the Urdu writers of 20th century Shiblee Naumani is the most prolific figure. He late 19th and early showed his genius in various aspects of Urdu literature. His style is full of grandeur with finest blend of sophistication and power of knowledge.

Shibli was really a man of letters. He wrote biographies, poetry, criticism and travelogue, Shibli's work in the field of "SeeratNigri" is the masterpiece of Urdu literature. The author of this article has presented a detailed bibliography of shibli's works and mentioned a great number of critical books o Shiblee's, essays and articles about this personality.

مولانا شبلی (۱۸۵۷ء-۱۸/نومبر ۱۹۱۴ء/۲۸ ذی الحجہ ۱۳۳۲ھ) قصبہ بندول ضلع اعظم گڑھ میں پیدا ہوئے۔ مولوی محمد فاروق چریا کوٹی سے تعلیم حاصل کی۔ عربی، فارسی، فقہ، حدیث، فلسفہ، منطق اور ہندسہ کے علوم سیکھے۔ ان کے والد شیخ عبداللہ وکیل تھے۔ شبلی نے بھی کچھ دن وکالت کی۔ (۱۸۸۳ء) علی گڑھ آئے۔ وہاں فارسی کے استاد مقرر ہوئے۔ وہیں انھیں سرسید، حالی، محسن الملک اور پروفیسر آرنلڈ کی صحبت سے مستفید ہونے کا موقع ملا۔ (۲۰/جون ۱۸۸۳ء) نیشنل سکول کے نام سے ایک انگریزی مدرسہ جاری کیا۔ جو بعد میں ترقی کر کے ۱۸۸۷ء میں مڈل اسکول اور ۱۸۹۵ء میں ہائی سکول ہو گیا۔ (۱۸۸۶ء) آل انڈیا ایجوکیشنل کانفرنس کے پہلے اجلاس میں انھوں نے جدید تعلیم کے سلسلے میں ایک ریزولوشن پیش کیا جس کی تائید سرسید نے کی۔ (۲۹/اپریل ۱۹۰۰ء) لکھنؤ میں ایک اردو ڈیفنس سینٹرل کمیٹی بنائی گئی۔ جس کے زیر اہتمام ایک جلسہ منعقد کیا گیا جس میں گورنمنٹ کی ہندو نواز جانب دار پالیسی کی مذمت کی گئی، لیکن گورنر میکڈانلڈ اردو کا زبردست مخالف تھا اس وجہ سے یہ کمیٹی ختم ہو گئی۔ ۴/جنوری ۱۹۰۳ء میں کانفرنس کے اجلاس میں اس کے مختلف شعبے قائم کیے گئے، ایک ”شعبہ انجمن ترقی اردو“ کا تھا۔ اس کے صدر مسٹر آرنلڈ، نائب صدر مولوی نذیر احمد، ذکاء اللہ اور مولانا حالی تھے۔ مولانا شبلی کو سیکرٹری بنایا گیا۔ (۱۹۰۱ء) سررشتہ علوم

وفنون کی جگہ پر حیدر آباد میں تقرر ہوا۔ (۱۹۱۴ء) دارالمصنفین کاسنگ بنیاد رکھا۔
تصانیف:

المامون۔ (سوانح) ۱۸۸۷ء

سیرۃ النعمان۔ (حضرت امام ابوحنیفہ نعمان بن ثابتؒ کی سوانح عمری)۔ جنوری ۱۸۹۲ء۔ ۱۸۹۸ء میں مکمل ہوئی۔

سفر نامہ ۱۸۹۲ء۔ مسٹر آرنلڈ کے ہمراہ روم، مصر، شام اور قسطنطنیہ کا سفر کیا۔

الفاروق۔ (حضرت عمر فاروق اعظمؓ کی سوانح عمری)۔ ۱۸۹۹ء۔

شعر العجم۔ پہلی جلد ۱۹۰۱ء میں شروع ہوئی اور پانچویں جلد ان کی وفات کے چار سال بعد ۱۹۱۸ء میں شائع ہوئی۔ اس میں نظری و عملی تنقید، اور اصول شعر کی روشنی میں فارسی شاعری کی تاریخ و تمدن کو واضح کیا ہے۔

الغزالی ۱۹۰۲ء۔

سوانح مولانا روم ۱۹۰۴ء۔

الکلام ۱۹۰۴ء۔ جدید علم الکلام یعنی نئے فکری مسائل کو قدیم اصولوں کی روشنی میں جانچا ہے۔

موازنہ انیس و دبیر۔ اس میں مرثیہ نگاری کے فن پر بحث اور انیس و دبیر کے مرثیوں کا تقابلی تجزیہ ہے۔

سیرت النبی۔ مکمل نہ کر سکے، بعد میں ان کے شاگرد سلیمان ندوی نے اسے مکمل کیا۔

مضامین:

”مسلمانوں کی گذشتہ تعلیم“ ۱۸۸۴ء

”کتب خانہ اسکندریہ“ ۱۸۸۹ء

”الجزیہ“ ۱۸۸۹ء

لیکچر:

”اسلام کی بے تعصبی“ ۱۹۰۴ء۔ کانفرنس کے سالانہ اجلاس میں۔

”تاریخ اسلام“ ۲۲ دسمبر ۱۹۰۶ء۔ کانفرنس کے سالانہ اجلاس میں۔

ویب سائٹ:

<http://www.shibliacademy.org/book/export/html/10>

تصنیفات شبلی نعمانی

الناظر بک ایجنسی لکھنؤ نے بیان خسرو کے سرورق کے بعد مولانا شبلی نعمانی کی کتب کا اشتہار دیا ہے، اس پر ملنے کا پتا الناظر بک ایجنسی لکھنؤ لکھا ہوا۔ اس فہرست میں درج ذیل کتابوں کا اشتہار ہے۔ ☆ سیرۃ نبوی صلی اللہ علیہ وسلم ☆ مجموعہ کلام شبلی ☆ مثنوی صبح امید ☆ شعرا لجم ☆ الفاروق ☆ الغزالی ☆ سیرۃ النعمان ☆ المامون

☆ سوانح عمری مولانا روم ☆ بیان خسرو ☆ علم الکلام ☆ رسائل شبلی ☆ مقالات شبلی ☆ آغاز اسلام ☆ مضامین عالمگیر ☆ کتب خانہ اسکندریہ ☆ زیب النساء بیگم ☆ جہانگیر ☆ اسلامی حکومت ☆ موازنہ انیس و دیر ☆ الانتقاد ☆ دیوان شبلی ☆ دستہ گل ☆ بوے گل ☆ برگ گل۔

الغزالی: (کانپور: مطبع نامی، ۱۹۰۲ء) (اعظم گڑھ: مطبع معارف، ۱۹۲۸ء، ۲۱۷ ص)

الفاروق: (اعظم گڑھ، مطبع معارف، ۱۹۵۶ء، ۴ + ۱۰۲ + ۲۹۱ ص) (کراچی: تاج کمپنی، ۱۹۶۳ء) الفاروق، حصہ اول۔ (مراد آباد: برلاس پریس، ۱۹۰۵ء، ۶۹۶ ص) الفاروق، حصہ اول۔ (دہلی: قومی پریس، ۱۳۲۲ھ/۱۹۰۶ء، ۷۲ ص)۔ الفاروق۔ حصہ دوم: (کانپور: نامی پریس، ۱۸۹۹ء، ۳۱۲ ص) الفاروق، حصہ دوم۔ (مراد آباد: برلاس پریس، ۱۹۰۷ء، ۶۷ ص)۔ الفاروق۔ حصہ اول و دوم مکمل، س ن (لاہور: ناشر، شیخ غلام علی اینڈ سنز) (حصہ اول ۱۹۲۴ مضامین صفحہ ۳۷ تا ۲۳۶ حصہ دوم ۳۲۱ مضامین صفحہ ۲۳۹ تا ۵۲۲)

الکلام: (کانپور: نامی پریس، ۱۹۰۴ء، ۳۰۸ ص) (سلسلہ آصفیہ جلد ہشتم، حصہ دوم۔ لکھنؤ: عمدۃ المطالع، ۱۹۰۶ء، ۷۸ ص) (سلسلہ آصفیہ جلد نهم، حصہ دوم۔ کانپور: نامی پریس، ۱۹۰۴ء، ۳۱۰ ص) (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع چہارم، ۱۳۳۱ء، ۷۵ ص) (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع پنجم، ۱۳۶۰ھ/۱۹۴۱ء) (لکھنؤ: شبلی بک ڈپو، ۱۳۴۰ھ، ۲۵۴ ص)

المامون۔ شبلی نعمانی، (اعظم گڑھ: دار المصنفین، مطبع معارف، ۱۹۲۶ء، ۲۲۴ ص) (لاہور: اردو پریس،

۱۹۶۰ء)

اورنگ زیب عالمگیر پر ایک نظر: (لاہور: اردو مرکز، طبع ششم، ۱۹۴۹ء، ۱۲۸ ص) چنیوٹ: مشولہ مجلہ ”البصیر“، عالمگیر نمبر، ۸۶ ص۔ دیباچہ و تصحیح۔ شیخ عطاء اللہ (لاہور: آئینہ ادب، ۱۹۷۶ء، ۲۱۵ ص)۔ مقدمہ۔ مولانا غلام رسول مہر

آغاز اسلام: مولانا شبلی نے یہ کتاب عربی میں لکھی تھی، اس کا فارسی ترجمہ مولانا حمید الدین نے کیا، اردو ترجمہ ”بدر الاسلام“ علیا جناب میمونہ سلطان، شاہ بانو صاحبہ (بیگم صاحبہ نواب زادہ میجر محمد حمید اللہ خاں)، بھوپال: مطبع سلطانی ریاست بھوپال، ۱۹۱۵ء۔ ۷۷ ص

باقیات شبلی: مرتبہ مشتاق حسین، لاہور: مطبع عالیہ زیریں آرٹ پریس، مئی ۱۹۶۵ء

برگ گل: شبلی نعمانی کے قصائد اور فارسی غزلوں کا مجموعہ، لکھنؤ: انوار المطالع، ۳۰ ص

بیان خسرو: امیر خسرو کی سوانح عمری اور ان کے کلام پر محققانہ ریویو، لکھنؤ: الناظر پریس، س۔ ن، ۸۸ ص
حیات حافظ: شعر العجم کے اقتباسات کو الگ الگ شائع کیا گیا ہے۔ دہلی: رنگین پریس، ۱۹۲۳ء، ۷۵ ص
حیات خسرو: شعر العجم کے اقتباسات کو الگ الگ شائع کیا گیا ہے۔ (لکھنؤ: دائرہ ادبیہ، ۱۹۲۲ء، ۱۰۶ ص) (دہلی: جامعہ ملیہ برقی پریس، س۔ ن، ۵۶ ص)

حیات سعدی: شعر العجم کے اقتباسات کو الگ الگ شائع کیا گیا ہے۔ (دہلی: رنگین پریس، س۔ ن، ۵۲ ص)

(ص) (دہلی: خواجہ برقی پریس، س، ن، ۴۸ ص) (بجنور: مدینہ بک ایجنسی، س، ن، ۴۷ ص)

خطبات شبلی۔ شبلی نعمانی، اعظم گڑھ: دارالمصنفین، ۱۹۴۱ء

دیوان شبلی۔ شبلی نعمانی، کانپور: مطبع نامی، باہتمام محمد رحمت اللہ رحمد، س، ن، ۲ ص

رسائل شبلی: دہلی: رحمانی پریس، ۱۸۹۸ء، ۲۸ ص۔ مشمولات:۔ دیباچہ از شبلی نعمانی، اسلامی حکومتیں

اور شفا خانے، اسلامی کتب خانے، حقوق الذمین، الجزیہ، میکینکس اور مسلمان، خطبہ، ندوۃ العلماء کے پہلے اجلاس

۱۲ اپریل ۱۸۹۵ء کو پڑھا، النظر فی السفر الی المؤتمر، کتب خانہ سکندریہ، تراجم، اسلامی مدارس، قدیم تعلیم

سوانح عمری فردوسی: شعر العجم کے اقتباسات کو الگ الگ شائع کیا گیا ہے۔ دہلی: مطبع مجتہبی،

س۔ ن، ۶۳ ص

سفر نامہ ارض روم، مصر اور شام: (آگرہ: مطبع مفید عام، ۱۸۹۴ء، ۲۳۵ ص) (دہلی: رحمانی پریس، طبع

سوم، ۱۳۳۵ھ، ۱۶۰ + ۴ ص) (اعظم گڑھ: مطبع معارف، ۱۹۴۰ء، ۲۴۲ ص)

سوانح مولانا روم: (کانپور: مطبع نامی، ۱۹۰۶ء) (امرتسر: روز بازار الیکٹرک پریس، ۱۹۰۸ء، ۲۰۰ ص)

(بجنور: مدینہ پریس، س، ن، ۱۲۸ ص) (دہلی: مہتاب پریس، س، ن، ۱۰۸ ص) (اعظم گڑھ: معارف پریس،

۱۹۳۸ء، ۷۸ ص) (لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۷۱ء، ۲۶۰ ص)۔ بہ ترتیب و تقدیم سید عابد علی عابد

سیرت النعمان: (علی گڑھ: ۱۸۹۱ء) (آگرہ: مطبع مفید عام، ۱۸۹۲ء، ۳۱۰ ص) (دہلی: مطبع مجتہبی،

۱۸۹۳ء، ۳۱۰ ص)

شعر العجم جلد اول: (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع چہارم، ۱۳۵۹ھ مطابق ۱۹۴۰ء، ۴ + ۳۶۲ ص)۔

اولین طباعت: ۱۹۰۸ء، (لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، ۱۹۳۹ء)

شعر العجم جلد دوم: (اعظم گڑھ: مطبع معارف، ۱۹۴۷ء، ۳۰۲ ص)۔ اولین طباعت: ۱۹۰۹ء

شعر العجم سوم: (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع چہارم، ۱۹۴۵ء، ۲ + ۲۰۶ ص)۔ اولین طباعت: ۱۹۱۰ء

شعر العجم چہارم: (اعظم گڑھ: مطبع معارف، ۱۹۵۱ء، ۲ + ۳۳۹ ص)۔ اولین طباعت: ۱۹۱۲ء

ظل الغمام فی مسئلہ القراءة خلف الامام: کانپور، مطبع نامی، ۱۲۹۲ھ، ۴۰ ص

علم الکلام: (آگرہ: مطبع مفید عام، ۱۹۰۳ء، ۲۳۵ ص) (علم الکلام۔ شبلی نعمانی، اعظم

گڑھ: دارالمصنفین، ۱۹۴۵ء)

فردوسی: دہلی: قومی پریس، س، ن، ۶۳ ص

فیضی: دہلی: قومی پریس، س، ن، ۳۲ ص

کلیات شبلی: شبلی نعمانی، اعظم گڑھ: دارالمصنفین، س، ن

کلیات شبلی اردو: سید سلیمان ندوی، مرتبہ، اسلام آباد: نیشنل بک فاؤنڈیشن، ۱۹۸۹ء، ۱۰۷ ص

مکاتیب شبلی۔ شبلی نعمانی، اعظم گڑھ: دارالمصنفین، ۱۹۲۸ء

موازنہ انیس و دبیر۔ شبلی نعمانی، (آگرہ: مفید عام، ۱۹۰۷ء، ۲۷۶ ص) (الہ آباد: مطبع انوار احمدی، ۱۹۲۵ء، ۳۶۰ ص) (لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۶۲ء) (فضل امام، مرتب، علی گڑھ: ایجوکیشنل بک ڈپو، ۱۹۸۱ء، ۳۰۴ ص)

مقالات شبلی

مقالات شبلی۔ جلد اول، مذہبی (اعظم گڑھ: مطبع معارف، ۱۳۴۹ھ/۱۹۳۰ء، ۷۸ ص) (مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد اول، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۵۴ء)

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد دوم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۵۵ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد سوم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۳۲ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد چہارم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۳۴ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد پنجم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۳۴ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد ششم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۵۱ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد ہفتم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۳۸ء

مقالات شبلی۔ مرتبہ مولوی مسعود علی، جلد ہشتم، اعظم گڑھ: معارف، ۱۹۳۸ء

رسالہ الندوہ میں مقالات شبلی

فلسفہ یونان اور اسلام۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۴، ماہ شعبان ۱۳۲۲ھ، ص ۲۰

الاسلام۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۵، ماہ رمضان ۱۳۲۲ھ، ص ۱

فن بلاغت۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۵، ماہ رمضان ۱۳۲۲ھ، ص ۲۱

فن نحو کی مروجہ کتابیں۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۶، ماہ شوال ۱۳۲۲ھ، ص ۱

جبر و قدر۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۶، ماہ شوال ۱۳۲۲ھ، ص ۵

ابن رشد۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۱، نمبر ۷، ماہ ذیقعدہ ۱۳۲۲ھ، ص ۱

مویدان معجوس۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۲، نمبر ۶، ماہ رجب ۱۳۲۳ھ مطابق ستمبر ۱۹۰۵ء، ص ۳

نظم القرآن و جمہرۃ البلاغہ۔ شمس العلماء مولوی شبلی نعمانی، جلد ۲، نمبر ۱۰، ماہ شوال ۱۳۲۳ھ مطابق دسمبر ۱۹۰۵ء، ص ۱

ریاست حیدر آباد کی مشرقی یونی ورسٹی۔ علامہ شبلی نعمانی، جلد ۶، نمبر ۲، ماہ صفر ۱۳۲۷ھ مطابق

مارچ ۱۹۰۹ء، ص ۶

شعر و ادب۔ مولانا شبلی نعمانی، جلد ۶، نمبر ۱۱، ماہ ذیقعدہ ۱۳۲۷ھ مطابق دسمبر ۱۹۰۹ء، ص ۱

ابو طالب کلیم۔ مولانا شبلی نعمانی، جلد ۶، نمبر ۱۱، ماہ ذیقعدہ ۱۳۲۷ھ مطابق دسمبر ۱۹۰۹ء، ص ۹

سیرت نبوی - مولانا شبلی نعمانی، جلد ۹، نمبر ۱، ماہ محرم ۱۳۳۰ھ مطابق جنوری ۱۹۱۲ء، ص ۵
 اختلاف اور مسامحت - مولانا شبلی نعمانی، جلد ۹، نمبر ۱، ماہ محرم ۱۳۳۰ھ مطابق جنوری ۱۹۱۲ء، ص ۹
 ندوہ کے مقاصد پر پہلی تقریر - علامہ شبلی مرحوم، الندوہ، جلد ۱، نمبر ۱، ذی الحجہ ۱۳۵۸ھ مطابق جنوری ۱۹۴۰ء، ص ۱۱

ندوہ کے مقاصد پر پہلی تقریر - علامہ شبلی مرحوم، الندوہ، جلد ۱، نمبر ۲، محرم الحرام ۱۳۵۹ھ مطابق فروری ۱۹۴۰ء، ص ۱۶

شبلی پر کتابیں:

المیزان: جواب موازنہ انیس ودبیر - نظیر الحسن فوق رضوی، علی گڑھ: مطبع فیض عام، ۱۹۰۸ء، ص ۶۱۰
 تذکرہ شمس العلماء مولینا شبلی مرحوم - محمد مہدی، مرتبہ، آگرہ: سٹیشن پریس ۱۹۲۵ء، ص ۶۱
 تنقید شعر العجم - محمود شیرانی، حافظ، دہلی، انجمن ترقی اردو، ۱۹۴۲ء
 حسن البیان فیافی سیرت النعمان - محمد عبدالعزیز رحیم آبادی، (دہلی: مطبع فاروقی، ۱۳۱۱ھ، ۲۳۶ ص) (دہلی: جید برقی پریس، س-ن، ۱۶۰ ص) (لاہور، اہل حدیث اکادمی، ۱۳۸۵ھ، ۷۵ ص) - طبع لاہور میں مولانا محمد عطاء اللہ حنیف کے قلم سے مقدمہ اور مؤلف کے حالات زندگی شامل کئے گئے ہیں۔
 حیات شبلی - سلیمان ندوی، سید، (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع اول، ۱۹۴۳ء، ۸۴۶ ص) (اعظم گڑھ: مطبع معارف، طبع دوم، ۱۹۷۰ء، ۸۴۸ ص)

حیات شبلی - عبدالسلام ندوی، غیر مطبوعہ، اعظم گڑھ: کتاب خانہ دارالمصنفین
 حیات شبلی پر سیر حاصل ویسے لاگ تبصرہ - مولانا سید سلیمان ندوی
 خطوط شبلی بنام محترمہ زہرا بیگم فیضی و عطیہ فیضی - محمد امین زبیری، سید محمد یوسف قیصر، مرتبین، بھوپال: ظل السلطان بک ایجنسی، س-ن
 خلاصہ حیات شبلی - عبدالرزاق قریشی، بمبئی: اردو ریسرچ انسٹی ٹیوٹ، س-ن
 ذکر شبلی - محمد امین زبیری، لاہور: مکتبہ جدید، ۱۹۵۳ء، ۱۴۸ ص
 ذکر شبلی - محمد امین زبیری، لاہور: مکتبہ جدید نومبر ۱۹۵۲ء، ۱۴۸ ص
 ذکر شبلی - مولوی محمد امین زبیری مارہروی، لکھنؤ: ادبی پریس ۱۹۴۶ء، ۲۴۵ ص
 ردالموازنہ - افضل علی میر متخلص بہ ضو، لکھنؤ: ۲۶-۱۳۲۵ھ
 سرسید احمد خاں اور ان کے نامور رفقا کی اردو نثر کا فنی اور فکری جائزہ - عبداللہ، ڈاکٹر
 سید، لاہور: مکتبہ کاروان، بار دوم، ۱۹۶۵ء، ۳۲۰ ص
 شاہکار شبلی - محمود آزاد، سید، لاہور: مکتبہ شاہکار، ۱۹۷۸ء، ۹۰ ص

- شبلی - محمد مہدی، آگرہ: بشیر پاشا سیریز، ۱۹۲۵ء، ص ۶۱
- شبلی - عبدالسلام خورشید، لاہور: قومی کتب خانہ، ۱۹۵۲ء، ص ۹۶
- شبلی - نصیر الدین، لاہور: سنگ میل پبلی کیشنز، س۔ن۔۶۴
- شبلی ادیبوں کی نظر میں - محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ص ۲۸۶
- شبلی ایک دبستان - آفتاب احمد صدیقی، ڈاکٹر، (کراچی: ایجوکیشنل پریس، ۱۹۵۷ء) (ڈھاکہ: مکتبہ عارفین، ۱۹۷۰ء، ص ۲۶۸)
- شبلی بحیثیت مؤرخ - اختر وقار عظیم، لاہور: تصنیفات، ۱۹۶۸ء، ص ۲۶۴
- شبلی بلاد اسلامیہ میں - محمد واصل عثمانی، س۔ن۔۶۴
- شبلی کا تنقیدی شعور - محمد اسحاق شمسی، کراچی: اردو اکیڈمی سندھ، ۱۹۷۰ء، ص ۲۷۲
- شبلی کا مرتبہ: اردو ادب میں - عبداللطیف اعظمی، (دہلی: شبلی اکادمی، ۱۹۴۵ء، ص ۲۰۷) (کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۷ء، ص ۲۰۹)
- شبلی کی حیات معاشقہ - وحید قریشی، لاہور: مکتبہ جدید، ۱۹۵۰ء، ص ۱۰۲
- شبلی کی رنگین زندگی - محمد امین زبیری، لاہور: فاروق عمر پبلشرز، ۱۹۵۲ء، ص ۹۶
- شبلی کی زندگی کا ایک رنگین ورق - محمد امین زبیری، بھوپال: سنٹرل انڈیا پریس، ۱۹۴۶ء، ص ۴۱
- شبلی کی علمی و ادبی خدمات - ڈاکٹر خلیق انجم، نئی دہلی: انجمن ترقی اردو، ہند، ۲۰۱۰ء
- شبلی نامہ - محمد اکرام، شیخ، بمبئی: کتب خانہ تاج آفس، س۔ن۔۷۵
- شبلی نعمانی - انوار الحسن، لکھنؤ: ادارہ فروغ اردو، ۱۹۵۷ء، ص ۳۲
- شبلی نقادوں کی نظر میں - محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۷ء، ص ۱۲۲
- علامہ آخر الزمان - محمد عماد الدین انصاری شیرکوٹی - ”علم الکلام“ پر تنقید و تبصرہ
- کتاب نامہ شبلی - اختر رائی، لاہور: مسلم اکیڈمی، محمد نگر، علامہ اقبال روڈ، فروری ۱۹۷۱ء، ص ۶۴
- کسوف الشمسین - احسن مارہروی، بدایون: نظامی پریس، ۱۹۱۵ء-۱۹۱۳ء میں یکے بعد دیگرے مولانا شبلی اور مولانا حالی فوت ہوئے۔ دونوں حضرات کا مرثیہ ”غم شبلی اور ماتم حالی“ کے نام سے لکھا گیا جو مقدمہ کے ساتھ طبع ہوا۔ (بحوالہ کتاب نامہ شبلی - ص ۲۵)
- مطالعہ شبلی - ناظر کا کوروی / شجاعت علی سندیلوی، لکھنؤ: ادارہ فروغ اردو، ۱۹۵۶ء
- مطائبات شبلی - جاب مظہری، (لکھنؤ: ادارہ فروغ اردو) (بمبئی: علوی بک ڈپو، س۔ن۔۱۲۸)
- مقالات یوم شبلی - نذر احمد، حافظ، لاہور: مسلم اکادمی، ۱۹۶۸ء، ص ۹۵
- مقالات یوم شبلی - عبید اللہ خان، لاہور: اردو مرکز، سویرا آرٹ پریس، ۱۹۶۱ء، ص ۳۰۰ - مئی ۱۹۵۷ء میں اسلامیہ کالج چنیوٹ میں یوم شبلی منایا گیا۔ اس موقع پر ”البصیر“ کا شبلی نمبر شائع ہوا۔ جو چند مضامین کی کمی پیش کے

بعد ”مقالاتِ شبلی“ کے نام سے شائع کیا گیا۔

مولانا شبلی کا مرتبہ اردو ادب میں - عبداللطیف اعظمی، دہلی: شبلی اکادمی، قزول باغ، طبع اول، (۱۹۴۵ء)، ۲۰۱ ص

مولانا شبلی کا مرتبہ اردو ادب میں، عبداللطیف اعظمی، (دہلی: شبلی اکادمی مئی ۱۹۴۵ء، ۲۱۰ ص) (کراچی: صفیہ اکیڈمی ۱۹۶۷ء، ۲۱۰ ص)

مولانا شبلی: اردو کے بہترین انشا پرداز - سعید انصاری، (اعظم گڑھ: ۱۹۳۴ء، ۶۴ ص) (لکھنؤ: الناظر پریس، بار دوم، ۱۹۳۴ء، ۶۴ ص)

یادگار شبلی - محمد اکرام، شیخ، لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ، ۱۹۷۱ء، ۴۵۶ ص
شبلی پر جامعاتی تحقیق:

پی ایچ۔ ڈی

اردو تنقید نگاری کے ارتقاء میں شبلی نعمانی کا حصہ - ڈاکٹر عائشہ خاتون، نگران ڈاکٹر وہاب الدین علوی، جامعہ ملیہ اسلامیہ، دہلی ۲۰۰۴ء

دبستان شبلی کے علمی و ادبی کارنامے - محمد نعیم ندوی، غیر مطبوعہ، مقالہ برائے پی، ایچ، ڈی، جامعہ سندھ حیدر آباد، ۱۹۷۱ء

شبلی اور ان کی تصانیف - آفتاب احمد صدیقی، غیر مطبوعہ، مقالہ برائے پی، ایچ، ڈی، شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ

شبلی بحیثیت سوانح نگار - ایک تنقیدی مطالعہ، ڈاکٹر نیر جہاں، نگران ڈاکٹر صفرا مہدی، جامعہ ملیہ اسلامیہ، دہلی ۱۹۹۵ء

ایم۔ اے:

دارالمصنفین، شبلی اکیڈمی اعظم گڑھ کی علمی، ادبی، تصنیفی خدمات کا جائزہ - پروین خواجہ، غیر مطبوعہ، مقالہ برائے ایم، اے، اردو، اورینٹل کالج لاہور، ۱۸۸ ص

علامہ شبلی نعمانی - عمدۃ النساء بیگم، غیر مطبوعہ، مقالہ برائے ایم، اے، اردو، جامعہ عثمانیہ حیدر آباد
شبلی پر مضامین/مقالات (رسائل میں):

”اسلامی فکر کی تشکیل جدید میں شبلی کا حصہ“ - عالم خوندیری، صبا، حیدر آباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۴۷-۵۶ ص
”اصلاح تعلیم کی تحریک میں شبلی کا کردار“ - محمد نذیر کا کاخیل، فکر و نظر، اسلام آباد: نومبر ۱۹۷۰ء، ۳۵۰-۳۵۸ ص

اقبال اور شبلی - محمد ریاض، ڈاکٹر، ماہ نو، لاہور: مئی ۱۹۷۷ء، ۲۰-۲۳ ص

”الفاروق پر ایک نظر“۔ تاج الدین طیش، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۵۹-۲۹۲ ص
 ”الفاروق“۔ عطا اللہ، شیخ، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۷۶-۷۸ ص
 ”الفاروق“۔ محمد اسلم جیرا چپوری، شبلی کالج میگزین، علی گڑھ
 ”الفاروق“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، معارف، علی گڑھ: جولائی ۱۸۹۹ء، ۶-۱۶ ص
 ”الکلام مولانا شبلی پر ایک تنقیدی نظر“۔ عبد الماجد دریا بادی، الناظر، لکھنؤ: مارچ ۱۹۱۰ء، اپریل ۱۹۱۰ء، جون ۱۹۱۰ء، اگست ۱۹۱۰ء، اکتوبر ۱۹۱۰ء

”انشائے شبلی“۔ محمد بشیر چٹھہ، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۹۸-۴۰۲ ص
 ”انشائے شبلی“۔ ناظر کا کوروی، فروغ اردو، لکھنؤ: ستمبر ۱۹۵۹ء
 ”اردو کے انشاء پرداز: شبلی نعمانی“۔ محمد عبداللطیف صدیقی، الناظر، لکھنؤ: ضمیمہ جولائی ۱۹۲۷ء
 ”اردو کے عناصر اربعہ میں علامہ شبلی کا درجہ“۔ سعید انصاری، الناظر، لکھنؤ: اپریل، مئی ۱۹۲۵ء
 ”اردو میں تنقید کا ارتقا“۔ محمد عبدالقیوم حسرت نعمانی، نگار، لکھنؤ: فروری، مارچ ۱۹۴۶ء، ۸۲-۱۲۶ ص
 ”باز گوار نجد و یاران نجد: ندوۃ العلماء اور علامہ شبلی نعمانی“۔ ابوعلی اعظمی، فاران، کراچی: مئی ۱۹۷۰ء، ۳۳-۳۵ ص
 ”برصغیر پاک و ہند کے علمی و ادبی اور تعلیمی ادارے“۔ محمد اویس گوہر، حصہ اول، مجلہ علم و آگہی، نیشنل کالج کراچی، ۱۵-۱۸۳ ص

”پیش لفظ“۔ عبد الماجد دریا بادی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۷-۱۱ ص
 ”تبصرہ مجموعہ نظم شبلی“۔ ذکا، اللہ، علی گڑھ گزٹ، علی گڑھ: ستمبر ۱۸۹۳ء
 ”تصانیف شبلی کا کلامی سلسلہ اور علم کلام کی تشکیل نو“۔ محمد ریاض، ڈاکٹر، الولی، حیدرآباد: فروری، مارچ ۱۹۷۸ء، ۲۰-۲۵ ص

”تنقید شعرا لعلچم پر ایک نظر“۔ ادارہ، برہان، دہلی: فروری ۱۹۴۴ء
 ”تنقید الکلام کی اصلاح“۔ عطا محمد، الناظر، لکھنؤ: جولائی ۱۹۱۰ء، ستمبر ۱۹۱۰ء، نومبر ۱۹۱۰ء
 ”تنقید الکلام پر مختصر خیالات“۔ عبداللہ یوسف علی، علامہ، الناظر، لکھنؤ: مئی ۱۹۱۰ء
 ”حالی اور شبلی کا سوانحی دور“۔ شاہ علی، ڈاکٹر سید، اردو، کراچی: اپریل ۱۹۵۶ء
 ”حالی اور شبلی کے ہاں تنقیدی اصلاحات“۔ وحید قریشی، ڈاکٹر، ادبی دنیا، لاہور: اپریل ۱۹۴۷ء، ۲۹-۳۷ ص
 ”حالی اور شبلی سوانح نگار کی حیثیت سے“، نگار، لکھنؤ: اگست ۱۹۵۶ء، ۶-۱۵ ص
 ”حالی اور شبلی سوانح نگار کی حیثیت سے“، نگار، لکھنؤ: جولائی ۱۹۵۶ء، ۱۶-۳۱ ص
 ”حالی اور شبلی سوانح نگار کی حیثیت سے“، نگار، لکھنؤ: ستمبر ۱۹۵۶ء

حیات شبلی اور مولانا سہیل (اقبال احمد خان)۔ عقیدت مند، فاران، کراچی: اگست ۱۹۵۷ء، ۱۵-۲۱ ص

- ”حیات شبلی پر ایک نظر“۔ محمد ابراہیم ڈار، نوائے ادب، بمبئی: جنوری ۱۹۵۰ء، ۲۲-۵۷ص
- ”حیات شبلی کی معلومات میں کچھ اضافے“۔ محمد ابراہیم فریدی، معارف، اعظم گڑھ: اکتوبر ۱۹۴۸ء، ۳۱۳-۳۱۵ص
- ”حیات شبلی“۔ زینت ساجدہ، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۱۱-۲۰ص
- ”خالد صاحب اور علامہ شبلی کتاب“۔ وحید قریشی، ڈاکٹر، کتاب، لاہور: فروری ۱۹۴۷ء
- ”خلاصہ حیات شبلی کا ایک تاثر“۔ ابوعلی اعظمی، فاران، کراچی: فروری ۱۹۶۴ء، ۲۴-۲۷ص
- ”دارالمصنفین اعظم گڑھ“۔ محمد اویس گوہر، مجلہ علم و آگہی، نیشنل کالج کراچی
- ”دارالمصنفین: شبلی کی تصنیفی تحریک“۔ غلام حسین ذوالفقار، ڈاکٹر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۰۳-۲۰۹ص
- ”دارالمصنفین اعظم گڑھ: قلم بدست شہنشاہوں کا دربار“۔ صباح الدین عبدالرحمن، چٹان، لاہور: ۲۲ فروری ۱۹۶۵ء، ۲۱-۲۲ص
- ”دارالمصنفین اور اُس کی خدمات“۔ صباح الدین عبدالرحمن، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۴-۱۳ص
- ”دستِ گل و بوئے گل“۔ عبدالسلام ندوی، اردوئے معلیٰ، علی گڑھ: اکتوبر ۱۹۰۹ء، ۱۲-۱۵ص
- ”دیباچہ سیرت شبلی“۔ اقبال احمد خان سہیل، الاصلاح، سرائے میر: اکتوبر ۱۹۳۶ء، ۳۸-۵۰ص
- ”دیباچہ سیرت شبلی“۔ اقبال احمد خان سہیل، الاصلاح، سرائے میر: نومبر ۱۹۳۶ء، ۴۸-۵۵ص
- ”دیوان شبلی“۔ عبدالسلام ندوی، اردوئے معلیٰ، علی گڑھ: اکتوبر ۱۹۰۹ء، ۶۶-۹۷ص
- ”روزنامہ مولانا شبلی نعمانی“۔ سلمان ندوی، سید، معارف، اعظم گڑھ: ستمبر ۱۹۱۸ء
- ”سفرنامہ روم و مصر و شام“۔ عطا اللہ، شیخ، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۵۷ء، ۷-۸ص
- ”سفرنامہ مصر و روم و شام“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، آزاد، کانپور: ۱۷ اگست ۱۹۸۴ء
- ”سوانح مولانا روم: مولانا کے آئینہ تحقیق و تنقید میں“۔ محمد ظفر خان، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۳۱-۳۷ص
- ”سوانح مولانا روم“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، مخزن، لاہور: اکتوبر ۱۹۶۰ء
- ”سیرت شبلی“۔ اقبال احمد خان سہیل، الاصلاح، سرائے میر: جنوری ۱۹۳۷ء، ۴۲، ۵۱ص
- ”سیرت نگار شبلی کی دینی شاعری“۔ محمد ریاض، ڈاکٹر، فکر و نظر، اسلام آباد: مارچ ۱۹۸۰ء، ۱۷-۳۵ص
- ”شبلی اپنے خطوط کے آئینے میں“۔ خالد حسن قادری، نگار، لکھنؤ: ۱۹۴۵ء
- ”شبلی اپنے خطوط کے آئینے میں“۔ معین الدین ندوی، شاہ، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۵۰-۳۵۹ص
- ”شبلی اور ابوالکلام“۔ ابوعلی اعظمی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۷۲-۱۸۸ص
- ”شبلی اور الکلام“۔ معراج الدین احمد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۶۹-۳۸۲ص
- ”شبلی اور اردو“۔ ابواللیث صدیقی، علی گڑھ میگزین، علی گڑھ: جنوری ۱۹۳۹ء

- ”شبلی اور بمبئی“۔ نجیب اشرف ندوی، اسماعیل کالج میگزین، بمبئی
- ”شبلی اور جدید شاعری“۔ احمد عبداللہ المسدوسی، مجلہ مکتبہ، حیدرآباد: جلد ۴، شمارہ ۶
- ”شبلی اور حالی کی تحریکیت“۔ ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۵۴-۳۶۰ ص
- ”شبلی اور حالی“۔ عابد نظامی، سیارہ، لاہور: نومبر ۱۹۷۱ء، ۳۶-۳۹ ص
- ”شبلی اور حالی“۔ عابد نظامی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۴۲-۲۴۶ ص
- ”شبلی اور ڈارون: ایک اہم خط“۔ دکن ریویو، حیدرآباد: ستمبر ۱۹۰۸ء
- ”شبلی اور سیاست“۔ احمد اسحاق نعمانی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۶۱-۳۶۹ ص
- ”شبلی اور علی گڑھ تحریک“۔ حفیظ بینائی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۳۳-۲۴۱ ص
- ”شبلی اور معاصر سیاسی حالات“۔ محمد ریاض، ڈاکٹر، المعارف، لاہور: جولائی ۱۹۷۹ء، ۱۷-۲۷ ص
- ”شبلی اور مہدی حسن“۔ عبدالاحد خان خلیل، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۴۳-۳۴۹ ص
- ”شبلی ایک تحریک“۔ سردار محمد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۴۶۵-۴۸۶ ص
- ”شبلی ایک شاعر“۔ بشیر احمد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۴۱-۵۵۴ ص
- ”شبلی ایک مصلح“۔ حسین ثاقب، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۳۹-۶۴۲ ص
- ”شبلی ایک نظم گو“۔ رفیق احمد خان، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۴۰۳-۴۶۴ ص
- ”شبلی ایک نقاد: مؤلفہ انیس ودیہ کی روشنی میں“۔ حیدر آغا، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۴۸۷-۴۹۵ ص
- ”شبلی بحیثیت ادیب“۔ عبدالحی، پروفیسر، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۸۴-۱۹۰ ص
- ”شبلی بحیثیت انشاء پرداز“۔ ناصر حسین نقوی، سید، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۲۴-۲۳۰ ص
- ”شبلی بحیثیت سوانح نگار“۔ مقبول احمد خواجہ، نئی قدریں، حیدرآباد (پاکستان): نومبر ۱۹۵۶ء، ۱۲ ص
- ”شبلی بحیثیت شاعر موزخ“۔ اختر وقار عظیم، فنون، لاہور: اپریل ۱۹۶۸ء، ۱۸۳-۱۹۳ ص
- ”شبلی بحیثیت صحافی: اللہ وہ کا اشاریہ“۔ عابد رضا بیدار، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۸۲-۳۹۷ ص
- ”شبلی بحیثیت مصنف“۔ بشیر احمد میاں، ہمایوں، لاہور: مئی ۱۹۳۰ء
- ”شبلی پر ایک نظر“۔ ظہور نسیم، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۸۴-۶۰۱ ص
- ”شبلی پر سرسید کا اثر: ایک جائزہ“۔ مرتضیٰ حسین بلگرامی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۵۰-۳۵۳ ص
- ”شبلی۔ چوں بہ خلوت می رود“۔ ابن فرید، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۶۸-۳۰۳ ص
- ”شبلی فکر جدید سے کیوں کر روشناس ہوئے؟“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، اورینٹل کالج میگزین، لاہور: ۱۹۳۸ء، ۳۸ ص
- ”شبلی کا ادبی مرتبہ“۔ ش، عباسی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۹۳-۳۰۱ ص
- ”شبلی کا اسلوب بیان“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۳۱-۳۴۹ ص
- ”شبلی کا اسلوب بیان“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۹-۷۰ ص

- ”شبلی کا اسلوب تحریر“۔ مفتوں احمد صدیقی، خاور، ڈھاکہ: جولائی ۱۹۵۲ء
- ”شبلی کا اسلوب نگارش“۔ سحر انصاری، مجلہ جناح کالج، کراچی: ۶۹-۱۹۶۸ء، ۳۳-۳۷ ص
- ”شبلی کا اسلوب نگارش“۔ آفتاب احمد صدیقی، خاور، ڈھاکہ: نومبر ۱۹۵۳ء
- ”شبلی کا انداز نگارش“۔ شوکت رانا، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۰۲-۶۰۶ ص
- ”شبلی کا تحقیقی شعور“۔ ارشد، اے، ڈی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۲۳-۳۲۴ ص
- ”شبلی کا طرز تحریر“۔ عبدالسلام ندوی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۱۸۶-۱۹۲ ص
- ”شبلی کا فارسی تغزل“۔ رشید حسن خان، نگار، لکھنؤ: مئی ۱۹۵۰ء
- ”شبلی کا نظریہ تاریخ“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، معارف، اعظم گڑھ: مارچ ۱۹۳۸ء، اپریل ۱۹۳۸ء، ۲۸۱-۲۹۳ ص
- ”شبلی کا جرم محبت اور سلیمان ندوی۔ محمد امین زبیری، نگار، لکھنؤ: اکتوبر ۱۹۴۵ء، ۴۹-۵۱ ص
- ”شبلی کی اردو شاعری“۔ محمد ظفر دارا، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۱۰-۲۳۲ ص
- ”شبلی کی ایک یادگار: دارالمصنفین“۔ کبیر احمد جاسی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۷۶-۱۸۴ ص
- ”شبلی کی تاریخ رحلت اور اقبال“۔ غلام حسین ذوالفقار، ڈاکٹر، اردو، کراچی: اپریل ۱۹۶۷ء، ۹۲-۹۴ ص
- ”شبلی کی تنقید نگاری“۔ عبادت بریلوی، ڈاکٹر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۰۸-۲۱۷ ص
- ”شبلی کی تنقید نگاری“۔ عبادت بریلوی، ڈاکٹر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۷۱-۸۶ ص
- ”شبلی کی ذوق آفرینی“۔ مرتضیٰ حسین فاضل، سید، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۶۴-۱۷۱ ص
- ”شبلی کی رومانی زندگی“۔ نواب علی، سید، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۰۴-۳۰۶ ص
- ”شبلی کی سوانح نگاری“۔ مجیب اللہ ندوی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۵۱-۵۹ ص
- ”شبلی کی سوانح نگاری“۔ مجیب اللہ ندوی، الشجاع، کراچی: جولائی ۱۹۷۳ء، ۱۲-۱۷ ص
- ”شبلی کی سوانح نگاری“۔ وحید قریشی، ڈاکٹر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۰۴-۱۰۹ ص
- ”شبلی کی سوانح نگاری“۔ وحید قریشی، ڈاکٹر، لفظ، لاہور: یونیورسٹی اور نیشنل کالج، دسمبر ۱۹۷۲ء
- ”شبلی کی سیاسی شاعری پر ایک طائرانہ نظر“۔ صدیق احمد صدیقی، ادیب، دنیا، لاہور: اکتوبر ۱۹۵۳ء، ۲۲-۲۸ ص
- ”شبلی کی سیاسی شاعری پر ایک طائرانہ نظر“۔ صدیق احمد صدیقی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء،
- ۱۶۸-۱۷۵ ص
- ”شبلی کی سیاسی شاعری“۔ وقار عظیم، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۸۷-۱۰۳ ص
- ”شبلی کی سیرت النبیؐ“۔ نذیر احمد خواجہ، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۴۵-۳۶۸ ص
- ”شبلی کی شاعری“۔ خان رشید، قومی زبان، کراچی: جولائی ۱۹۷۶ء، ۱۹-۲۲ ص
- ”شبلی کی شخصیت اور ادبی کارنامے“۔ ادلیس احمد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۵۵-۵۶۲ ص
- ”شبلی کی شعر مہمی اور شعر گوئی“۔ رضیہ بیگم، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۶۸-۷۶ ص

- ”شبلی کی فارسی شاعری“۔ ظہیر احمد صدیقی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۴۹-۱۵۳ص
- ”شبلی کی فارسی غزلیں“۔ عبدالسلام ندوی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۱۴۱-۱۴۸ص
- ”شبلی کی قومی شاعری“۔ اخلاق حسین عارف، آج کل، دہلی: ستمبر ۱۹۶۷ء، ۲۵-۳۲ص
- ”شبلی کی محرومیاں“۔ احمد اسحاق نعمانی، علی گڑھ میگزین، علی گڑھ: ۱۹۵۷ء، شمارہ ۱
- ”شبلی کے بارے میں چند غیر مطبوعہ اطلاعات“۔ محی الدین قادری زور، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۳۳-۳۹ص
- ”شبلی کے بعض نقاد“۔ مفتوں احمد صدیقی، نگار، بکھنؤ: اپریل ۱۹۵۷ء، ۲۱-۲۲ص
- ”شبلی کے تصنیفی کام کی مجموعی قدر و قیمت“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۴۸-۵۲ص
- ”شبلی کے سیاسی رجحانات“۔ علی جواد زیدی، ادیب، دہلی: ۱۹۴۳ء
- ”شبلی کے مذہبی افکار“۔ سلمان ندوی، سید، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۷-۲۳ص
- ”شبلی کے مضامین“۔ سیدہ جعفر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۱۸-۲۲۳ص
- ”شبلی کے مطابعات“۔ سعید اللہ، شیخ، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۳۵-۶۳۸ص
- ”شبلی کے مقاصد حیات“۔ حمید کوثر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۹۷ص
- ”شبلی کے مقالات کا مقام“۔ فاضل مشہدی، صحیفہ، لاہور: جنوری ۱۹۶۴ء، ۲۷-۳۸ص
- ”شبلی مکاتیب کے آئینے میں“۔ خالد بزمی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۰۴-۵۲۰ص
- ”شبلی نعمانی کی اردو فارسی شاعری“۔ محمد ریاض، ڈاکٹر، المعارف، لاہور: اکتوبر ۱۹۷۱ء، ۱۸-۲۳ص
- ”شبلی نعمانی کی سیاسی نظمیں“۔ وزیر آغا، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، ۱۹۵۷ء، ۶۱-۶۷ص
- ”شبلی نعمانی کی شاعری“۔ ماہر القادری، ماہ نو، کراچی: اگست ۱۹۵۰ء، ۱۴۳-۱۴۷ص
- ”شبلی نعمانی: حیات منیر“۔ عالم، شاہ، مسلم ریویو، الہ آباد: اگست ۱۹۱۲ء
- ”شبلی نعمانی“۔ ریاض گل، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۱۷-۶۲۰ص
- ”شبلی نعمانی“۔ کلیم الدین احمد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۲۲-۱۲۸ص
- ”شبلی نعمانی“۔ محمد ایوب قادری، العلم، کراچی: اپریل تا جون ۱۹۶۷ء، ۳۳-۳۸ص، جولائی تا ستمبر ۱۹۶۷ء، ۶۶-۷۲ص، اکتوبر تا دسمبر ۱۹۶۷ء، ۶۸-۷۳ص
- ”شبلی و حالی کا ایک تقابلی مطالعہ“۔ آفتاب احمد صدیقی، مسہر نیمروز، کراچی: نومبر ۱۹۵۶ء
- ”شبلی و حالی“۔ عبدالمغنی، دانش، علی گڑھ: نومبر ۱۹۵۹ء
- ”شبلی: ایک مجاہد کے روپ میں“۔ محمد حسین الدین دردائی، علی گڑھ میگزین، علی گڑھ: جولائی ۱۹۳۷ء
- ”شبلی: عالمی ادیب اور شاعر“۔ سعید انصاری، (رفیق دارالمصنفین)، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۹۳-۲۰۷ص
- ”شبلی: انسان، مصنف، مصنف گو“۔ عبدالماجد دریابادی، معارف، اعظم گڑھ، مارچ ۱۹۶۵ء، ۱۸۶-۲۰۲ص

”شبلی: انسان، مصنف، مصنف گو“۔ عبدالماجد دریابادی، العلم، کراچی: اپریل تا جون ۱۹۶۵ء، ۶۶-۷۷ ص

”شبلی: انسان، مصنف، مصنف گو“۔ عبدالماجد دریابادی، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۴-۳۸ ص

”شبلی: ایک عظیم مؤرخ“۔ اختر وقار عظیم، ماہ نو، کراچی: نومبر ۱۹۶۷ء، ۹-۱۴ ص

”شبلی: ایک مثالی مصنف“۔ عبدالعزیز کمال، ادبی دنیا، لاہور: اکتوبر ۱۹۶۹ء، ۲۱-۳۵ ص

”شبلی: شاعر اور نثر نگار“۔ عبدالغفور طاہر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، ۱۹۷۱ء، ۶۲۱-۶۲۵ ص

”شبلی: ایک ہمہ گیر شخصیت“۔ بخاری، ن، نئی قدریں، حیدرآباد: خاص نمبر، ۱۹۷۰ء، ۶۲-۷۷ ص

”شبلی، قائد اعظم اور علامہ اقبال“۔ افتخار حسین شاہ، سید، ملتان یونیورسٹی میگزین، ملتان: دانائے راز نمبر، ۱۹۷۷ء، ۱۲-۱۹ ص

”شبلی“۔ عبداللہ العمادی، زمیندار، لاہور: ۱۳ نومبر ۱۹۱۴ء

”شبلی: ایک بین اسلامسٹ“۔ عطا اللہ، شیخ، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۴-۲۳ ص

”شبلی: ایک ماہر تعلیم“۔ غلام شبیر بخاری، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۳۸-۱۴۳ ص

”شبلی: جمالیات کے آئینے میں“۔ محمد شریف بلال، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء

”شبلی: سلیمانی نگاہ میں“۔ غلام محمد، مولانا، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۳۳-۳۳۶ ص

”شبلی: میری نظر میں“۔ آل احمد سرور، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۱۰-۱۲۱ ص

”شبلی: ایک انسان“۔ محمد کلیم، سید، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۲۶-۶۳۳ ص

”شبلی: ایک مؤرخ“۔ غلام حسین، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۴۹۶-۵۰۳ ص

”شبلی: شخصیت اور خطوط“۔ احراز نقوی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۲۶۰-۲۶۷ ص

”شبلی: مہدی افادی کی نظر میں“۔ آفاق احمد، پروفیسر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۳۷-۳۴۲ ص

”شبلی: نثر کے میدان میں“۔ افسرین خان، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۲۹-۱۳۱ ص

”شبلی: آفتاب احمد صدیقی“، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۲۴، ۳۰ ص

”شبلی“۔ خورشید الاسلام، کریسنٹ، شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۲۴-۱۲۳ ص

”شبلی“۔ صباح الدین عبدالرحمن، نقوش، لاہور: شخصیات نمبر، جنوری ۱۹۵۵ء، ۱۸-۲۵ ص

”شعر الحکم اور ذکر عرفی شیرازی“۔ محمد ولی الحق انصاری، ڈاکٹر، اُردو، کراچی: اکتوبر ۱۹۶۷ء، ۶۹-۱۰۳ ص

”شعر الحکم اور عمر خیام“۔ سلمان ندوی، سید، معارف، اعظم گڑھ: فروری ۱۹۶۴ء، ۸۲-۱۱۰ ص

”شعر الحکم اور عمر خیام“۔ محمد اقبال، ڈاکٹر شیخ، ہمایوں، لاہور: جون ۱۹۴۴ء

”شعر الحکم پر ایک نظر“۔ محمد اقبال، ڈاکٹر شیخ، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۲۸-۱۳۲ ص

”شعر الحکم پر ایک نظر“۔ محمد اقبال، ڈاکٹر شیخ، ادبی دنیا، لاہور: مئی ۱۹۴۵ء

”شعر الحکم: ایک مطالعہ“۔ ماہر القادری، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۰۷-۱۲۷ ص

- ”شعر العجم“۔ آفتاب احمد صدیقی، خاور، ڈھاکہ: فروری ۱۹۵۲ء
- ”شعر العجم“۔ نظام الدین دگیر اکبر آبادی، نقاد، آگرہ: مارچ ۱۹۱۲ء، ۳-۱۹ ص
- ”عربی انشاء“۔ سعید انصاری، (رفیق دارالمصنفین)، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۱۲-۱۲۵ ص
- ”عربی شاعری اور مثنوی: بہ نظر شبلی“۔ محمد عبدالباسط، دکن ریویو، حیدرآباد، دکن: فروری ۱۹۰۹ء
- ”عربی کی داستان معاشقہ اور شبلی“۔ ابراہیم خلیل، اردو، کراچی: ۱۹۶۹ء، شمارہ ۳، ۱۱۹-۱۲۶ ص
- ”علامہ شبلی اور حیدرآباد“۔ نصیر الدین ہاشمی، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۴۰-۴۶ ص
- ”علامہ شبلی اور محمد علی“۔ محمد نعیم صدیقی، جامعہ، دہلی: مولانا محمد علی جوہر نمبر، اپریل ۱۹۷۹ء، ۱۱۰-۱۱۳ ص
- ”علامہ شبلی بحیثیت فارسی شاعر“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، معارف، اعظم گڑھ: فروری ۱۹۴۹ء، ۱۲۱-۱۳۶ ص
- ”علامہ شبلی بحیثیت فارسی شاعر“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، معارف، اعظم گڑھ: مئی ۱۹۴۹ء، ۳۸۱-۳۹۲ ص
- ”علامہ شبلی بحیثیت فارسی شاعر“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، معارف، اعظم گڑھ: اپریل ۱۹۴۹ء، ۲۷۵-۲۹۱ ص
- ”علامہ شبلی بحیثیت فارسی شاعر“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، معارف، اعظم گڑھ: مارچ ۱۹۴۹ء، ۲۰۳-۲۱۷ ص
- ”علامہ شبلی بحیثیت محقق و نقاد“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۶-۵۰ ص
- ”علامہ شبلی پرفٹوی تکفیر“۔ بدرالدین اصلاحي، الاصلاح، سرانے میر: اگست ۱۹۳۶ء
- ”علامہ شبلی کا نظریہ شاعری“۔ فیاض الدین حیدر، صبح نو، پٹنہ: مارچ ۱۹۶۰ء
- ”علامہ شبلی کی تصنیفات“۔ ممتاز منگوری، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۲۳۷-۲۵۸ ص
- ”علامہ شبلی کی تیسری برسی“۔ سلمان ندوی، سید، معارف، اعظم گڑھ: نومبر ۱۹۱۷ء، ۲۹ ص
- ”علامہ شبلی کے کارناموں کا ایک جائزہ“۔ عبدالکریم عابد، چراغ راہ، کراچی: جون ۱۹۷۶ء، ۵۳-۶۵ ص
- ”علامہ شبلی کے نام مولانا ابوالکلام کے چند خطوط“۔ ابوعلی اعظمی، نگار، لکھنؤ: اکتوبر ۱۹۵۹ء، ۲۳-۲۷ ص
- ”علامہ شبلی نعمانی“۔ تمکین کاظمی، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۲۱-۲۳ ص
- ”علامہ شبلی نعمانی“۔ جان میلم، خدا بخش لائبریری جرنل، پٹنہ: شمارہ ۷-۸، ۷۹-۸۰، ۱۹۷۸ء، ۶۳-۶۶ ص
- ”علامہ شبلی: ہزار شیوہ ادیب“۔ ناظر حسن زیدی، ڈاکٹر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۸۹-۲۰۲ ص
- ”علامہ شبلی: ایک نظریں“۔ طارق محمود رانا، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۷-۵۸ ص
- ”علامہ شبلی: مؤرخ کی حیثیت سے“۔ ضیاء الدین فاروقی، نگار، کراچی: اکتوبر ۱۹۶۶ء
- ”علامہ شبلی، دارالمصنفین اور بھوپالی“۔ محمد نعیم صدیقی، فاران، کراچی: اکتوبر ۱۹۶۸ء، ۲۵-۲۹ ص
- ”علامہ شبلی، مردم ساز“۔ عبداللہ اکوٹی ندوی، فاران، کراچی: اکتوبر ۱۹۶۸ء، ۲۵-۲۹ ص
- ”علامہ شبلی۔ ضیاء الدین احمد برنی“، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۰-۳۰۸ ص
- ”علامہ شبلی۔ محمد اسماعیل ندوی“، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۸۸-۹۵ ص
- ”علامہ شبلی“۔ محمد خالد، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۶-۵۷ ص

”علی گڑھ میں شبلی کا قیام“۔ محمد مقتدی خان شروانی، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۴۰-۱۵۸ ص
 ”عذر کے بعد قصیدہ نگاری اور مولانا شبلی“۔ محمود الہی، ڈاکٹر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۳۶-۱۴۰ ص
 ”کسوف الشمسین“۔ احسن مارہروی، مسمولہ، کریسنٹ، لاہور، شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۳۰۳-۳۱۶ ص
 ”مثنوی صبح اُمید“۔ گیان چند جین، ڈاکٹر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۳۳-۱۳۵ ص
 ”محمد مہدی برادر صغیر شبلی کے مکاتیب لندن“۔ ابن فرید، ادیب، علی گڑھ: جولائی، اگست ۱۹۶۳ء، ۴-۱۱ ص
 ”مدرسۂ اصلاح اور علامہ شبلی“۔ امین احسن اصلاحی، الاصلاح، سرائے میر: اگست ۱۹۶۳ء
 ”مرحوم مولانا شبلی نعمانی: حیات علمی و ادبی پر ایک سرسری نظر“۔ ادارہ، البلاغ، کلکتہ: ۱۷-۲۴ دسمبر ۱۹۱۵ء، ۷۹-۸۱ ص
 ”مرحومی علامہ شبلی نعمانی“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، العلم، کراچی: جولائی تا ستمبر ۱۹۷۱ء، ۳۹-۵۸ ص
 ”مرحومی علامہ شبلی نعمانی“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، علی گڑھ انسٹی ٹیوٹ گزٹ، علی گڑھ: ۲۰، ۲۷ جنوری، ۱۹۱۵ء

”مرحومی علامہ شبلی نعمانی“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۱۶-۲۴ ص
 ”مرزا دبیر اور کتاب ’المیزان‘“۔ رضا علی، عابدی، ماہ نو، اسلام آباد: ستمبر، اکتوبر ۱۹۷۵ء، ۱۴۰-۱۸۱ ص
 ”معرکہ انیس و دبیر: منظر و پس منظر“۔ انور سدید، سیارہ، لاہور: ستمبر ۱۹۷۸ء، ۵۷-۶۶ ص
 ”مفتون احمد اور شبلی“۔ احتشام احمد ندوی، نگار، لکھنؤ: جون ۱۹۵۷ء، ۳۲-۳۵ ص
 ”مقالات شبلی“۔ عبدالواحد، البوظفر، صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۵۷-۶۵ ص
 ”مقالات شبلی“۔ عبید اللہ خان، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۶۸-۱۸۶ ص
 ”مقالہ نما: مضامین الندوہ“۔ سلمان سٹشی، معارف، اعظم گڑھ: اپریل ۱۹۷۲ء، ۳۰۵-۳۱۴ ص
 ”مقالہ نما: مضامین الندوہ“۔ سلمان سٹشی، معارف، اعظم گڑھ: مارچ ۱۹۷۲ء، ۲۲۴-۲۳۳ ص
 ”مکاتیب عماد الملک بنام شبلی نعمانی“۔ عماد الملک، سید حسین بلگرامی، معارف، اعظم گڑھ: فروری ۱۹۶۵ء، ۱۴۸-۱۵۶ ص

”موازنہ انیس و دبیر پر ایک نظر“۔ آفتاب احمد صدیقی، خاور، ڈھاکہ: مئی ۱۹۵۲ء
 ”موازنہ انیس و دبیر: شبلی کی ایک تنقیدی کتاب“۔ احتشام حسین، ڈاکٹر سید، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۱۰۲-۱۰۶ ص

”موازنہ انیس و دبیر: شبلی کی ایک تنقیدی کتاب“۔ احتشام حسین، ڈاکٹر سید، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۱۲۹-۱۳۷ ص

”موازنہ انیس و دبیر“۔ احسن فاروقی، ساقی، کراچی: اپریل ۱۹۵۴ء
 ”موازنہ انیس و دبیر“۔ ظفر علی خان، دکن ریویو، حیدرآباد، دکن: اگست ۱۹۰۸ء
 ”مولانا شبلی اور ان کی شاعری“۔ محبوب الرحمن کلیم، معارف، اعظم گڑھ: دسمبر ۱۹۱۸ء، ۳۱۲-۳۲۰ ص

- ”مولانا شبلی اور ان کے منتقد اور معتقد“۔ عبداللطیف اعظمی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۶۹-۹۹ ص
- ”مولانا شبلی اور ان کے سیاسی محرکات“۔ مفتون احمد صدیقی، مشرب، کراچی: تاریخ اردو ادب نمبر، ۱۹۵۶ء
- ”مولانا شبلی اور ان کے سیاسی محرکات“۔ مفتون احمد صدیقی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۶۰-۶۸ ص
- ”مولانا شبلی اور خاندان فیضی“۔ عطیہ فیضی، بیگم، ادبی دنیا، لاہور: جون ۱۹۴۶ء
- ”مولانا شبلی اور علم کلام“۔ سعید انصاری، (رفیق دارا مصنفین)، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۲۶-۳۵ ص
- ”مولانا شبلی اور مولانا حمید الدین پرغونائے تکفیر“۔ سلمان ندوی، سید، الاصلاح، سرانے میر: ۱۲ اگست ۱۹۳۶ء
- ”مولانا شبلی اور ندوۃ العلماء“۔ مفتون احمد صدیقی، نگار، لکھنؤ: مارچ ۱۹۵۳ء، ۲۷-۳۰ ص
- ”مولانا شبلی پر ایک نظر“۔ غلام الثقلین، خواجہ، عصر جدید، میرٹھ: دسمبر ۱۹۶۴ء
- ”مولانا شبلی کی ابتدائی تحریر کا نمونہ“۔ سلمان ندوی، سید، معارف، اعظم گڑھ: ستمبر ۱۹۱۸ء
- ”مولانا شبلی کی اردو شاعری“۔ سلام سندیلوی، ڈاکٹر، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۱۵۴-۱۶۷ ص
- ”مولانا شبلی کی شاعری“۔ ظفر احمد صدیقی، جامعہ، دہلی: اپریل ۱۹۸۰ء، ۲۱۵-۲۳۷ ص
- ”مولانا شبلی کی فارسی شاعری محی الدین احمد“۔ صبا، حیدرآباد: شبلی نمبر، ۱۹۵۸ء، ۷۷-۸۴ ص
- ”مولانا شبلی کی مقالہ نگاری“۔ اطہر علی فاروقی، آج کل، دہلی: اگست ۱۹۵۱ء، ۴۷-۵۰ ص
- ”مولانا شبلی کی نازک مزاجی“۔ محمد مقتدی خان شروانی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۳۲۳-۳۲۶ ص
- ”مولانا شبلی کیا تھے؟“۔ صباح الدین عبدالرحمن، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۱۹۱-۱۹۴ ص
- ”مولانا شبلی کے مختصر حالات زندگی: حجتہ الملت والدین حضرت علامہ شبلی نعمانی نعمة اللہ برقمہ“۔ سلمان ندوی، سید، معارف، اعظم گڑھ: اگست ۱۹۱۶ء، ۱۲-۲۵ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی کے اثرات ہماری زندگی پر“۔ محمد عثمان، پروفیسر، العلم، کراچی: اکتوبر تا دسمبر ۱۹۶۹ء، ۷۱-۷۵ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی و مغفور“۔ عبداللہ خان بہادر، شیخ، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۳۱۴-۳۲۲ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی و مغفور“۔ عبداللہ خان بہادر، شیخ، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ افتخار الحسن، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۰-۶۱ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ سلیم پرویز مرزا، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۷-۵۸ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ صباح الدین عبدالرحمن، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۳۷-۳۷ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ عبدالحکیم عامر، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۶۱۳-۶۱۶ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ عبدالقادر، شیخ سر، اوراق نو، لاہور: عبدالقادر نمبر، ۷۰-۷۴ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ محمد حبیب اللہ خان، البصیر، چنیوٹ: شبلی نمبر، دسمبر ۱۹۵۷ء، ۵۳-۶۰ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ محمد حبیب اللہ خان، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر، ۱۹۶۰ء، ۳۰۹-۳۱۳ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ نیرنگ نیازی، پیام حق، کراچی: اپریل، مئی، ۱۹۷۱ء، ۱۸-۲۳ ص

”مولانا شبلی: ایک علیگ شاگرد کی نظر میں“۔ طفیل احمد، سید، ادبی دنیا، لاہور: ۱۹۴۷ء
 ”مولانا شبلی: بابائے اردو کی نظر میں“۔ عبداللطیف اعظمی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ۱۹۶۰ء، ۱۲-۱۵ ص
 ”مولانا شبلی: علی گڑھ سے پہلے اور بعد میں“۔ مفتوں احمد صدیقی، نگار، بکھنؤ: جولائی ۱۹۵۶ء، ۴۳-۴۶ ص
 ”مولانا شبلی، مولانا آزاد، مولانا فرائی اور مولانا اصلاحی: موزانہ“۔ اسرار احمد، ڈاکٹر، چٹان، لاہور: مارچ ۱۹۷۴ء،

۲۳-۲۶ ص

”مولانا شبلی“۔ خلیل احمد خلیل، کریسنٹ، لاہور: شبلی نمبر، جنوری ۱۹۷۱ء، ۵۵۳-۵۶۸ ص
 ”مولانا شبلی“۔ عطیہ فیضی، بیگم، صبح اُمید، بمبئی: اپریل ۱۹۵۹ء
 ”مورخ شبلی“۔ اختر وقار عظیم، اقبال، لاہور: اپریل ۱۹۶۸ء، ۷۶-۹۱ ص
 ”مینا بازار: درذکر ثار ان اردو“۔ اسرائیل احمد مینائی، نظام ادب، حیدر آباد: دسمبر ۱۹۴۲ء، ۳۱-۶۹ ص
 ”ندوة العلماء اور علامہ شبلی نعمانی“۔ ابوعلی اعظمی، فاران، کراچی: مئی ۱۹۷۰ء، ۳۳-۴۶ ص
 ”یادگار شبلی“۔ نصیر الدین ہاشمی، ساقی، کراچی: فروری ۱۹۵۸ء، ۲۲-۲۵ ص
 ”یارِ سخن شناس (شبلی، اکبر کی نظر میں)“۔ آفتاب احمد صدیقی، ادیب، علی گڑھ: شبلی نمبر، ستمبر ۱۹۶۰ء، ۳۲-۳۳ ص
 شبلی پر مضامین / مقالات (کتابوں میں):

”اسلامی فکر کی تشکیل جدید میں شبلی کا حصہ“۔ عالم خوند میری، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل
 عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۲۳۲-۲۶۳ ص
 ”اسلامی وقف علی اولاد کا مسودہ“۔ پیہ اخبار (روزنامہ)، مشمولہ قائد اعظم اور مسلم پریس، مرتبہ احمد
 سعید، جلد اول، لاہور: ایجوکیشنل ایمپوریم، ۱۹۷۶ء، ۱۲ ص
 ”اقبال اور پیروی شبلی“۔ افتخار حسین شاہ، سید، مشمولہ اقبال اور پیروی شبلی، لاہور: سنگ میل پبلی کیشنز،
 ۱۹۷۷ء، ۹-۳۹ ص

”العلامہ شبلی بن حبیب اللہ البندولی“۔ عبدالحئی رائے بریلوی، سید، مشمولہ نزة الخواطر و بهجة المسامع
 والنواقر (عربی کتاب)، کراچی: نور محمد اصح المطابع، ۱۹۷۶ء، جلد ششم، ۱۷۴-۱۷۷ ص
 ”الفاروق اور سرسید“۔ محمد اسماعیل پانی پتی، شیخ، مشمولہ مقالات سر سید، مرتبہ شیخ محمد اسماعیل پانی پتی، جلد
 ہفتم، لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۶۲ء، ۳۲۲-۳۲۸ ص

”الفاروق“۔ عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۵۸-۱۶۰ ص
 ”الفاروق“۔ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، مشمولہ مقالات شروانی، علی گڑھ: شروانی پرنٹنگ پریس، س-ن،
 ۳۳-۴۸ ص

”انشائے شبلی“۔ شجاعت علی سندیلوی، مشمولہ شبلی نقادوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ

ایڈیٹی، ۱۹۶۷ء، ۷۵-۸۶ ص

”ایک ماہ“، جولائی ۱۹۱۳ء، مولانا شبلی کے ساتھ سخی احمد ہاشمی، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذر احمد، ۶۲-۷۷ ص

”آدھ گھنٹہ علامہ شبلی کے ساتھ“، مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۴۹ء، ۸۷-۱۰۱ ص

”آزاد اور شبلی“، محمد دین تاثیر، مشمولہ نثر تاثیر، مرتبہ فیض احمد فیض، بہاولپور: اُردو اکادمی، ۱۹۶۳ء، ۹۷-۱۰۶ ص

”تمدن عرب اور پروفیسر شبلی“، مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۴۹ء، ۱۴-۷۷ ص

”تقدیر شعر العجم“، محمود شیرانی، حافظ، مشمولہ مقالات محمود شیرانی جلد پنجم، مرتبہ مظہر محمود شیرانی، لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۷۰ء، ۲۶۶-۲۷۱ ص

”حالات شبلی“، سخی احمد ہاشمی، مشمولہ ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۶۵-۱۱۸ ص]]

”حالی اور شبلی کا سوانحی دور“، شاہ علی، ڈاکٹر سید، مشمولہ اُردو میں سوانح نگاری، کراچی: گلڈ اشاعت گھر، ۱۹۶۱ء

”حالی و شبلی کی معاصرانہ چشمک“، مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۴۹ء، ۳۰۰-۳۲۲ ص

”حالی اور شبلی کا دور، معاصر تصانیف“، مشمولہ اُردو میں سوانح نگاری، کراچی: گلڈ اشاعت گھر، ۱۹۶۱ء، ۲۳۲-۲۶۰ ص

”حیات شبلی“، زینت ساجدہ، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ ایڈیٹری، ۱۹۶۸ء، ۲۱۹-۲۴۱ ص

”خط بنام شبلی نعمانی“، محمد اقبال، علامہ ڈاکٹر، مشمولہ اقبال نامہ، مرتبہ شیخ عطا اللہ، حصہ اول، لاہور: شیخ محمد اشرف، س-ن، ۷۳-۷۴ ص

”دار المصنفین: شبلی کی تصنیفی تحریک“، غلام حسین ذوالفقار، ڈاکٹر، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذر احمد، ۱۷-۲۶ ص

”دار المصنفین اور اُس کی خدمات“، صباح الدین عبدالرحمن، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۷۲-۱۸۳ ص

”دستہ گل“، الطاف حسین حالی، مشمولہ کلیات نثر حالی، مرتبہ شیخ محمد اسماعیل پانی پتی، جلد دوم، لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۶۸ء، ۲۹۲-۲۹۳ ص

”سفر نامہ روم و مصر و شام“، عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۲۰۲-۲۱۸ ص

”سفر نامہ مصر و روم و شام“، محمد حبیب الرحمن خان شروانی، مشمولہ مقالات شروانی، علی گڑھ: شروانی پرنٹنگ

پریس، س۔ ن، ۳۰-۳۳ ص

”سوانح مولانا روم: مولانا کے آئینہ تحقیق و تنقید میں“۔ محمد ظفر خان، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۳۷-۱۵۷ ص

”سوانح مولانا روم۔ الطاف حسین حالی“، مشمولہ کلیات نثر حالی، مرتبہ شیخ محمد اسماعیل پانی پتی، جلد دوم، لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۶۸ء، ۲۷-۲۵ ص

”سیرت العثمان“۔ الطاف حسین حالی، مشمولہ کلیات نثر حالی، مرتبہ شیخ محمد اسماعیل پانی پتی، جلد دوم، لاہور: مجلس ترقی ادب، ۱۹۶۸ء، ۲۱۰-۲۱۶ ص

”شبلی اپنے خطوط کے آئینے میں“۔ معین الدین ندوی، شاہ، مشمولہ شبلی، نقادوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، ۸۷-۹۵ ص

”شبلی اور ان کا فن سوانح نگاری“۔ الطاف فاطمہ، مشمولہ اردو ادب میں فن سوانح نگاری کا ارتقاء، کراچی: اُردو اکیڈمی سندھ، ۱۹۶۱ء، ۱۰۹-۱۵۰ ص

”شبلی اور دبیر“۔ مسیح الزمان، مشمولہ تعبیر، تشریح، تنقید، الہ آباد: خیابان، ۱۹۵۵ء

”شبلی اور سرسید“۔ عزیز ملک، مشمولہ خیابان، ۷۲-۷۴ ص

”شبلی اور سیرت النبی“۔ عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۲۲۵-۲۲۹ ص

”شبلی بحیثیت مؤرخ، سوانح نگار، نقاد، مقالہ نگار“۔ بخاری۔ ن، مشمولہ اشارات، میرپور خاص: پاک یونین سٹور پبلشرز، ۱۹۶۷ء

”شبلی سوسائٹی“۔ مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۴۹ء، ۲۷۱-۲۹۰ ص

”شبلی کا اسلوب بیان“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، مشمولہ بحث و نظر، لاہور: مکتبہ اُردو، ۱۹۵۲ء، ۱۲۳-۱۷۷ ص

”شبلی کا اسلوب بیان“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، مشمولہ ۱۹۵۱ء: بہترین ادب، مرتبہ چودھری برکت علی / مرزا ادیب، لاہور: مکتبہ اُردو، ۱۹۵۲ء، ۳۷-۷۰ ص

”شبلی کا اسلوب بیان“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، مشمولہ بہترین مقالات، مرتبہ اختر جعفری، جلد اول، لاہور: مکتبہ اُردو، س۔ ن، ۵۵۵-۵۶۸ ص

”شبلی کا موازنہ: انیس و دبیر“۔ مسیح الزمان، مشمولہ تعبیر، تشریح، تنقید، الہ آباد: خیابان، ۱۹۵۵ء، ۵۰-۶۰ ص

”شبلی کی اردو شاعری“۔ محمد بشیر مرزا، مشمولہ شبلی نقادوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۷ء، ۳۵-۵۷ ص

”شبلی کی تنقید نگاری“۔ عبادت بریلوی، ڈاکٹر، اُردو تنقید کے معمار، مرتبہ ایم۔ حبیب خان، علی گڑھ: انڈین بک ہاؤس، ۱۹۶۵ء، ۹۹-۱۱۲ ص

”شبلی کی تنقید نگاری“۔ عبادت بریلوی، ڈاکٹر، مشمولہ اردو تنقید کا رتقاء، دہلی: اردو مرکز، ۱۹۶۳ء،

۱۷۱-۱۸۸ ص

”شبلی کی تنقید نگاری“۔ عبادت بریلوی، ڈاکٹر، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۳۶-۶۴ ص

”شبلی کی ذوق آفرینی“۔ مرتضیٰ حسین فاضل، سید، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذر احمد، ۴۲-۵۲ ص

”شبلی کی سیاسی شاعری“۔ وقار عظیم، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۲۷-۴۵ ص

”شبلی کی فارسی شاعری“۔ احمد میاں اختر جونا گڑھی، مشمولہ مقالات اختر، کراچی: ترقی اردو بورڈ، ۱۹۷۲ء،

۵۴-۹۰ ص

”شبلی کے بارے میں چند غیر مطبوعہ اطلاعات“۔ محی الدین قادری زور، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں،

مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۱۶۱-۱۷۵ ص

”شبلی کے تصنیفی کام کی مجموعی قدر و قیمت“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان،

۶۱-۶۷ ص

”شبلی کے قصائد کا تاریخی جائزہ“۔ نئی احمد ہاشمی، مشمولہ ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۱۱۹-۱۳۲ ص

”شبلی مرحوم کا سوسالہ جشن ولادت“۔ عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ابتدائی چار صفحات

”شبلی مفکر و مبلغ“۔ عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۲۱۹-۲۲۳ ص

”شبلی نعمانی کی سیاسی نظمیں“۔ وزیر آغا، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۲۲-۱۲۹ ص

”شبلی نعمانی“، مشمولہ معاصرین، کراچی: مجلس نشریات اسلام، س۔ن، ۶۶-۷۱ ص

”شبلی نعمانی“، شمس تبریز خان، مشمولہ صدر یار جنگ، لکھنؤ: مکتبہ دارالعلوم ندوۃ العلماء، ۱۹۷۲ء، ۲۳۱-۲۳۷ ص

”شبلی نعمانی“۔ رام بابو سکسینہ، مشمولہ تاریخ ادب اردو حصہ نثر مترجمہ مرزا، محمد عسکری، لکھنؤ: مطبع نولکشور

۱۹۲۹ء، ۶۵-۷۷ ص

”شبلی نعمانی“۔ عبدالحلیم شرر، مشمولہ مضامین شرر، جلد سوم، لاہور: گیلانی الیکٹریک پریس بکڈپو، س۔ن،

۲۵۶-۲۶۳ ص

”شبلی نعمانی“۔ عبداللہ، ڈاکٹر سید، اردو دائرہ، معارف اسلامیہ، جلد یا زدہم، لاہور: دانش گاہ پنجاب،

۱۹۷۵ء، ۶۵۰-۶۵۴ ص

”شبلی نعمانی“۔ عبدالمجید دریابادی، مشمولہ معاصرین، کراچی: مجلس نشریات اسلام، س۔ن، ۶۶-۷۱ ص

”شبلی نعمانی“۔ کلیم الدین احمد، مشمولہ اردو تنقید پر ایک نظر، پٹنہ: دائرہ ادب بانگی، پور، س۔ن،

۱۰۸-۱۱۸ ص

”شبلی نعمانی“۔ کلیم الدین احمد، مشمولہ اردو تنقید پر ایک نظر، لکھنؤ، ادارہ فروغ اردو، ۱۹۷۵ء، ۱۱۲، ۱۲۰ ص

”شبلی نعمانی“۔ محمد اکرام، شیخ، مشمولہ ارمغان پاک، لاہور: چاپ خانہ دین محمدی، س۔ن، ۱۳، ۲۳۰-۲۳۵ ص

”شبلی نعمانی“، محمد باقر، آغا، مشمولہ تاریخ نظم و نثر اردو، لاہور: شیخ مبارک علی تاجر کتب، ۱۹۴۲ء، ۲۵۰-۲۵۲ ص
 ”شبلی نعمانی“، نسیم قریشی، مشمولہ اردو ادب کی تاریخ، لکھنؤ: ادارہ فروغ اردو، ۱۹۵۷ء، ۶۱۰-۶۱۲ ص
 ”شبلی و حالی“، محمد عبداللہ قریشی، مشمولہ معاصرین: اقبال کی نظر میں، لاہور: اقبال اکادمی، ۱۹۷۷ء، ۸۲-۹۱ ص

”شبلی: انسان، مصنف، مصنف گو“، عبدالماجد دریا بادی، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۸-۲۳ ص

”شبلی: ایک مخالف انگریز“، سخی احمد ہاشمی، مشمولہ ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۱۶۴-۱۹۶ ص
 ”شبلی، ایک جامع الحیثیات شخصیت“، عبداللہ، ڈاکٹر سید، مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذر احمد، ۱۶-۱۷ ص
 ”شبلی، موازنے کی روشنی میں“، مسیح الزمان، مشمولہ تعبیر، تشریح، تنقید، الہ آباد: خیابان، ۱۹۵۵ء
 ”شبلی: ایک پین اسلامسٹ“، عطا اللہ، شیخ، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۷-۷ ص
 ”شبلی: ایک ماہر تعلیم“، غلام شبیر بخاری، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذر احمد، ۳۵-۴۱ ص
 ”شبلی: میری نظر میں“، آل احمد سرور، مشمولہ تنقید کیا ہے؟، کراچی: اردو اکیڈمی سندھ، ۳-۷ ص
 ”شبلی: میری نظر میں“، آل احمد سرور، مشمولہ انتخاب آل احمد سرور، مرتبہ فقیر احمد فیصل، لاہور: لاہور اکیڈمی، ۶-۹ ص

”شبلی“، اعجاز حسین، ڈاکٹر، مختصر تاریخ ادب اردو، کراچی: اردو اکیڈمی سندھ، ۱۹۵۶ء، ۳۲۲-۳۲۵ ص
 ”شبلی“، اکرام الحق، شیخ، مشمولہ شعر العجم فی الہند، ملتان: شعبہ اشاعت الاکرام، ۱۹۶۱ء، ۳۷۹-۳۹۴ ص
 ”شبلی“، آفتاب احمد صدیقی، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۸-۲۶ ص
 ”شبلی“، خورشید الاسلام، مشمولہ تنقیدیں، علی گڑھ: انجمن ترقی اردو، ۱۹۵۷ء، ۲۴-۵۸ ص
 ”شبلی“، خورشید الاسلام، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۲۷-۱۲۸ ص

”شبلی“، سری رام، لالہ، مشمولہ خم خانہ جاوید، جلد چہارم، دہلی: ہمدرد پریس، ۱۹۲۶ء، ۴۷۳-۴۷۸ ص
 ”شبلی“، عبدالرزاق کانپوری، مشمولہ یاد ایام، حیدرآباد: عبدالحق اکیڈمی، ۱۹۴۶ء، ۶۰-۱۲۷ ص
 ”شبلی“، عبدالقادر سروری، مشمولہ جدید اردو شاعری، لاہور: کتاب منزل، ۱۹۴۶ء، ۱۰۲-۱۱۰ ص
 ”شبلی“، عبداللہ، ڈاکٹر سید، مشمولہ اشارات تنقید، لاہور: مکتبہ خیابان ادب، ۱۹۶۶ء، ۲۲۷-۲۳۷ ص
 ”شبلی“، محمد یحییٰ تنہا، مشمولہ سیر المصنفین، حصہ دوم، دہلی: مکتبہ جامعہ
 ”شبلی“، ہارون الرشید، مشمولہ اردو ادب اور اسلام، جلد اول، لاہور: اسلامک پبلی کیشنز، ۱۹۶۸ء، ۲۴۸-۲۵۲ ص

”شبلی“، ہارون الرشید، مشمولہ اردو ادب اور اسلام، حصہ دوم، لاہور: اسلامک پبلی کیشنز، ۱۹۷۰ء، ۴۴-۴۹ ص

”شعر العجم پر ایک فلسفیانہ نظر“۔ مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۳۹ء، ۱۵۵-۱۷۰ ص

”شمس العلماء شبلی نعمانی“۔ محمد اکرام، شیخ، مشمولہ موج کوثر، لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ، بارنہم، ۱۹۷۵ء، ۲۲۱-۲۲۸ ص

”شمس العلماء مولانا شبلی نعمانی“۔ صغیر احمد جان، مشمولہ تنویر ادب، الہ آباد: نیشنل پریس، ۱۹۳۷ء، ۲۳۶-۲۳۹ ص

”شمس العلماء مولانا شبلی نعمانی“۔ عبدالرشید خواجہ، مشمولہ تذکرہ شعرائے پنجاب، کراچی: اقبال اکیڈمی، ۱۹۶۷ء، ۲۲۶-۲۳۷ ص

”طلبہ میں سڑانک اور بے چینی“۔ ابو الحسن علی ندوی، مشمولہ حیات عبدالحئی، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص

”عربی انشاء“۔ سعید انصاری، (رفیق دار المصنفین)۔ مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۰۴-۱۲۱ ص

”علامہ شبلی اور حیدر آباد“۔ نصیر الدین ہاشمی، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۱۷۶-۱۹۰ ص

”علامہ شبلی اور مولانا سید عبدالحی“۔ ابو الحسن علی ندوی، مشمولہ حیات عبدالحئی، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص

”علامہ شبلی بحیثیت فارسی شاعر“۔ احسان احمد علیگ، مرزا، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۲۳۰-۲۹۸ ص

”علامہ شبلی کا معتمدی سے استعفاء“۔ ابو الحسن علی ندوی، مشمولہ حیات عبدالحئی، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص

”علامہ شبلی کا ندوۃ العلماء“۔ افتخار احمد چشتی، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ حافظ نذیر احمد، ۲۷-۳۳ ص

”علامہ شبلی کا دورِ معتمدی اور دارالعلوم کا قیام“۔ ابو الحسن علی ندوی، مشمولہ حیات عبدالحئی، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص

”علامہ شبلی کی وفات“۔ ابو الحسن علی ندوی، مشمولہ حیات عبدالحئی، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص

”علامہ شبلی نعمانی“۔ ابواللیث صدیقی، مشمولہ اردو کی ادبی تاریخ کا خاکہ، کراچی: اردو اکیڈمی، ۱۹۶۲ء، ۱۰۰-۱۰۸ ص

”علامہ شبلی نعمانی“۔ اصغر حسین خان نظیر لدھیانوی، مشمولہ مختصر تاریخ ادب اردو، لاہور: عشرت پبلشنگ ہاؤس، ۱۹۵۳ء، ۳۳۷-۳۵۰ ص

”علامہ شبلی نعمانی“۔ تمکین کاظمی، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۱۹۱-۲۱۸ ص

- ”علامہ شبلی“ ضیاء الدین احمد برنی، مشمولہ عظمت رفتہ، کراچی: تعلیمی مرکز، ۱۹۶۱ء، ۲۶۵-۲۶۹ ص
- ”علی گڑھ میں شبلی کا قیام“ محمد مقتدی خان شروانی، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۸۰-۱۰۳ ص
- ”کیا مولانا آزاد علامہ شبلی کے شاگرد تھے؟“ ابوسلمان الہندی، مشمولہ امام الہند: تعمير افکار، کراچی: مکتبہ اسلوب، ۱۹۶۲ء، ۲۵۴-۲۷۹ ص
- ”مثنوی صبح اُمید“ گیان چند جین، ڈاکٹر، مشمولہ شبلی نقادوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۷ء، ۹۷-۱۰۵ ص
- ”محمد شبلی نعمانی“ محمد فرمان، پروفیسر، تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و ہند، جلد نہم، لاہور: پنجاب یونیورسٹی، ۱۹۷۲ء، ۱۷۳-۲۰۷ ص
- ”مرحوم علامہ شبلی نعمانی“ محمد حبیب الرحمن خان شروانی، مشمولہ مقالات شروانی، علی گڑھ: شروانی پرنٹنگ پریس، س-ن-۱۶۷-۱۷۹ ص
- ”مسودہ وقف علی اولاد اور ندوۃ العلماء“ پیپہ اخبار (روزنامہ)، مشمولہ قائد اعظم اور مسلم پریس، مرتبہ احمد سعید، جلد اول، لاہور: ایجوکیشنل ایپویریم، ۱۹۷۶ء، ۱۰ ص
- ”مقالات شبلی“ عبدالواحد، ابوظفر، مشمولہ شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۳۶۴-۳۸۶ ص
- ”مقالات شبلی عبید اللہ خان، مشمولہ مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۸۴-۲۰۱ ص
- ”مکاتیب موج لالی بنام مرزا احسان بیگ“، عظیم مرتضیٰ، عارف بٹالوی، سید امجد حسین، مرزا رفیق بیگ، حافظ محمد اشرف، عبدالحکیم اعظمی، مسعود الحسن بھٹی، شیخ محمد یوسف، شیخ عطاء اللہ، عبید اللہ خان، علی رضا خاں قزلباش، شیخ مسعود احمد بندولی، محمد انور نعمانی، مرتبہ سعید انصاری، (رفیق دارالمصنفین)، لاہور: شبلی مرکز، س-ن-۲۶۴-۲ ص
- ”مکاتیب آزاد بنام شبلی“ ابوالکلام آزاد، مکاتیب ابوالکلام آزاد، مرتبہ ابوسلمان شاہجہانپوری، کراچی: اُردو اکیڈمی سندھ، ۱۹۶۸ء، ۷۶-۸۲ ص
- ”ملک میں تاریخ کا معلم اوّل“ مہدی افادی، مشمولہ افادات مہدی، مرتبہ مہدی بیگم، لاہور: شیخ مبارک علی اینڈ سنز، طبع چہارم، ۱۹۴۹ء، ۱۸۰-۱۸۸ ص
- ”موازنہ انیس و دیر“ رضا علی، سرسید، مشمولہ اعمال نامہ، دہلی: ہندوستانی پبلیشرز، ۱۹۴۳ء، ۵۰-۶۲ ص
- ”مولانا شبلی اور ترکی“ سخی احمد ہاشمی، مشمولہ ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۱۵۱-۱۶۳ ص
- ”مولانا شبلی اُردو شاعر کے لباس میں“ سلمان ندوی، سید، مشمولہ دیباچہ کلیات شبلی، اُردو، اعظم گڑھ: معارف پریس، طبع چہارم، ۱۹۵۴ء، ۱-۲۱ ص
- ”مولانا شبلی کا تجدیدی کارنامہ“ عزیز ملک، مشمولہ خیابان، ۶۸، ۷۱ ص
- ”مولانا شبلی کا مجوزہ دارالعلوم“ سخی احمد ہاشمی، مشمولہ ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۱۹۷-۲۳۶ ص

- ”مولانا شبلی کی قومی شاعری“۔ سخی احمد ہاشمی، مضمون ادبی آئینے، کراچی: مکتبہ شاہد، ۱۹۷۴ء، ۱۳۳-۱۵۰ ص
- ”مولانا شبلی کیا تھے؟“۔ صباح الدین عبدالرحمن، مضمون مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۳۰-۱۳۶ ص
- ”مولانا شبلی کے حالات زندگی“۔ قربان علی بسمل دہلوی، مضمون مجموعہ نظم شبلی اردو، دہلی: شاہجہانی پریس، بار دوم، ۱۳۳۸ھ، ۹۷-۱۰۴ ص
- ”مولانا شبلی کے مختصر حالات زندگی: حجۃ الملت و الدین حضرت علامہ شبلی نعمانی نعمدہ اللہ برقمہ“۔ سلمان ندوی، سید، مضمون یادِ رفتگان، کراچی: مکتبہ المشرق، ۱۹۵۵ء، ۹-۲۷ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی و مغفور“۔ عبداللہ خان بہادر، شیخ، مضمون مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۱۶۱-۱۷۱ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی و مغفور“۔ عبداللہ خان بہادر، شیخ، مضمون مشاہدات و تاثرات، علی گڑھ: فیمیل ایجوکیشن ایسوسی ایشن
- ”مولانا شبلی نعمانی“۔ اسرار احمد سہاروی، مضمون تعمیر ادب، لاہور: مکتبہ تعمیر انسانیت، س-ن، مرتبہ کوثر نیازی، عبدالحمید، ۶۶-۷۹ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی۔ حامد حسن قادری“، مضمون داستان تاریخ اردو، کراچی: اردو اکیڈمی سندھ، بار سوم، ۱۹۶۶ء، ۷۱۸-۹۰۰ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی۔ عبداللہ“، ڈاکٹر سید، مضمون طیف نثر، مرتبہ ممتاز منگلوری، لاہور: نذر سنز، ۱۹۶۴ء، ۱۸۱-۱۹۲ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی۔ عبدالوحید، ڈاکٹر“، مضمون جدید شعرائے اردو، لاہور: فیروز سنز، س-ن، ۳۳-۳۴ ص
- ”مولانا شبلی نعمانی محمد حبیب اللہ خان“، مضمون مقالات یوم شبلی، مرتبہ عبید اللہ خان، ۷۰-۷۹ ص
- ”مولانا شبلی: بابائے اردو کی نظر میں“۔ عبداللطیف اعظمی، مضمون شبلی ادیبوں کی نظر میں، مرتبہ محمد واصل عثمانی، کراچی: صفیہ اکیڈمی، ۱۹۶۸ء، ۱۱۵-۱۲۲ ص
- ”مولانا شبلی: بابائے اردو کی نظر میں“۔ عبداللطیف اعظمی، مضمون مشاہیر کے خطوط، دہلی: مکتبہ جامعہ لمیٹڈ، ۱۹۷۵ء، ۳۴-۴۱ ص
- ”مولوی محمد شبلی اعظم گڑھی۔ رحمان علی، مولوی“، مضمون تذکرہ علماء ہند، مترجمہ محمد ایوب قادری، کراچی: پاکستان ہسٹاریکل سوسائٹی، ۱۹۶۱ء، ۴۳۶-۴۳۷ ص
- ”ندوہ کا دور اختلاف و انتشار۔ ابو الحسن علی ندوی“، مضمون حیات عبدالحمید، دہلی: ندوۃ المصنفین، ۱۹۷۰ء، ۱۵۲-۱۸۰ ص
- ”ندوۃ العلماء اور شبلی نعمانی۔ عبدالحلیم شرر“، مضمون مضامین شرر، جلد پنجم، لاہور: ایس عبد الرشید اینڈ برادر، س-ن، ۹۰-۹۵ ص

English Books

Abdul Qadir, Sir: Moulana Shibli Numani in his book, *Famous Urdu*

Poets and Writers, Lahore: New Book Society ,N.D,pp.168-181

Browne, E.G:Shibli Naumani in his book "*A Literary History of Persia*, Vol IV ,Cambridge:University Press, 1959,pp.164-165,241-269

Ghulam Mustafa Khan: Maulana Shibli Naumani in his book, *Persian Literature in Indo-Pakistan Sub-continent*, Lahore:Barque and Co,1972,pp.61

Ram Babu Saksena:Shibli Naumani in his book, *History of Urdu Literature*, Lahore:Sind Sagar Academy,1975,pp 287-294

Sadiq Husain, Dr.:The Aligarh Movement in his book, *Urdu Literature*, London:Oxford University Press,1964,pp.274-287

Mehr Afroz Murad: *Intellectual Modernism of Shibli* ,Lahore: Institute of Islamic Culture,1976,pp.135

Mohan Singh Dr.:Shibli in his book, *Handbook of Urdu Literature* ,pp.153-155

Rustamji Pistonji: *Mulana Shibli and Umar Khayyam*, Lahore: Al-Biruni, 1978,pp.118

